

arlo

יום המחקר באקדמית

תשפ"ו 25.2.2026

חוברת תקצירים

- 3ד"ר דורית שוויקי - מדוע סרטן הקיבה שונה בין נשים לגברים: תובנות מגנום הגידול?
- 4ד"ר אירן דיאמנט, ד"ר הילה סגל וד"ר מאור כלפון חכמיגרי - שחיקה תעסוקתית בישראל: מדידה רב סקטוריאלית, מיפוי גורמי סיכון והשלכות תפקודיות נחוות
- 5פרופ' רפאל שניר - מחקר אורך: מנבאי השקעה ניכרת העבודה בקרב רופאים במהלך שנת הסטאז' שלהם
- 6ד"ר תמיר מנדל - שילוב אדם-בינה מלאכותית בשירותי הבריאות: כיצד אנשים תופסים את שילובם של סוכני בינה מלאכותית במקום גורם אנושי בשלבי הטריאל, האבחון ובניית תוכנית הטיפול
- 7ד"ר מעין דביר - כשרואים את הגוף ומחרימים את האישה: החפצה מינית כחרם
- 8ד"ר דפנה פלטי - ויסות רגשות ולחץ בהתקדמות לעבר מטרות אקדמיות: ויסות אינטגרטיבי מול הערכה מחדש.
- 9ד"ר אלה רבינוביץ - מי אתה CHATGPT? אישיות וסגנון דמוגרפי בתוכן שנוצר ע" מודלי בינה מלאכותית
- 10ד"ר נילי בק וד"ר ברק קנדל - השפעת סוגי חומרי העזר בבחינות בסטטיסטיקה על הישגי סטודנטים
- 11ד"ר שירה טאובה-דיין - מסלולי תגובה לאסון שזורים בחיים: תרומתה של הפרדיגמה הנרטיבית למחקר של טראומה ואסונות
- 12ד"ר קרן תורג'מן לופו - לחץ ושחיקה בעבודה בקרב בני זוג ותוצאות טיפולי פוריות: מחקר דיאדי ..
- 13פרופ' שולמית גלר וד"ר ערן שדך - 'מאחורי המסכה הלבנה' ארגוני עליונות לבנה בארה"ב
- 14ד"ר מהדי טרביה - רמת ידע, תפיסות ועמדות כלפי השתלת איברים המיוצרים מחזיר בקרב האוכלוסייה המוסלמית והיהודית בישראל
- 15ד"ר יפתח נגר - התגברות על אתגר ה-AI COLD-START: מינוף ההמון כמשאב אסטרטגי לאתחול מודלי סיווג חזותי דקי-הבחנה
- 16ד"ר הדס ירון מסנגה - סיפור לפני השינה מאפריקה לישראל: השמעת והקראת סיפורים על ידי הורים מ ובאריתריאה וילדיהם/ בישראל
- 17פרופ' גבריאל נודלמן - התאוששות מטרומה קולקטיבית: קשרים דרכיווניים בין אמונה אישית בעולם צודק לבין שביעות רצון מהחיים לאחר אירועי 7 באוקטובר

גב' נעה קליין

ד"ר דורית שוויקי
ביה"ס למדעי המחשב

מדוע סרטן הקיבה שונה בין נשים לגברים: תובנות מגנום הגידול

סרטן אינו משפיע על נשים וגברים בצורה זהה. למרות שסרטן הקיבה נפוץ יותר אצל גברים, הגידולים אצל נשים מראים לעיתים קרובות מאפיינים ביולוגיים ייחודיים. במחקר זה, בדקנו האם קיימים הבדלים ברמה הגנטית - כלומר, בשינויים המצטברים ב-DNA של תאי הסרטן.

באמצעות ניתוח מאגרי מידע רפואיים רחבים, השווינו אלפי דגימות של גידולים ובחנו מדדים כמו כמות וסוג המוטציות (שינויים גנטיים) וביטוי של גנים.

הממצאים העיקריים:

- עומס מוטציות גבוה יותר: מצאנו כי בגידולי קיבה אצל נשים יש לרוב מספר גבוה יותר של שינויים גנטיים בהשוואה לגברים. תופעה זו ייחודית לסרטן הקיבה ולא נראתה בסוגי סרטן אחרים במערכת העיכול.
- הבדל במקור ולא בתוצאה: בעוד שסוגי המוטציות היו שונים, התפקוד הכללי של התאים (ביטוי הגנים) היה דומה למדי. הדבר מרמז שההבדל המרכזי נעוץ באופן שבו נזק מצטבר ב-DNA, ולא בדרך שבה הגנים פועלים ביומיום.
- מנגנוני תיקון: זיהינו קשרים בין כמות המוטציות לבין פעילותם של גנים האחראים על תיקון DNA, מה שעשוי להסביר את המקור להבדלים אלו.

לסיכום, המחקר מראה שלמין הביולוגי יש תפקיד משמעותי בעיצוב המבנה הגנטי של סרטן הקיבה. הכרה בהבדלים אלו עשויה לסייע בעתיד בפיתוח אבחונים מדויקים יותר וטיפולים המותאמים אישית לנשים ולגברים.

ד"ר מאור כלפון
חכמיגרי
בי"ס למדעי ההתנהגות

ד"ר הילה סגל
בי"ס למדעי ההתנהגות

ד"ר אירן דיאמנט
ביה"ס למדעי ההתנהגות

שחיקה תעסוקתית בישראל: מדידה רב סקטוריאלית, מיפוי גורמי סיכון והשלכות תפקודיות נחות

שחיקה תעסוקתית היא תופעה רחבת היקף בעלת השלכות משמעותיות על בריאות העובדים, תפקודם ואיכות חייהם, ומהווה אתגר מרכזי לארגונים ולקובעי מדיניות. תקן ISO 45003 מדגיש את האחריות הארגונית לניהול סיכונים פסיכוסוציאליים בעבודה, אך יישומו מחייב כלי מדידה תקפים ונתונים עדכניים המאפשרים הבנה רב-ממדית של חוויית העובד והשלכותיה. המחקר הנוכחי נועד לפתח ולבסס כלי מדידה מקיף, המותאם לעקרונות התקן, ולמפות את היקף השחיקה, גורמי הסיכון וההגנה במרחב התעסוקתי בישראל.

המחקר, שהתבסס על מדגם רחב של 5,504 עובדים מסקטורים מגוונים, מצביע על היקף מדאיג של שחיקה: קרוב למחצית מהעובדים חווים שחיקה ברמה גבוהה עד קיצונית. הממצאים מדגישים כי שחיקה אינה תופעה מבודדת, אלא קשורה באופן הדוק למכלול רחב של תוצאות נחות - פגיעה בהרגלי שינה ותזונה, ירידה בתפקוד התעסוקתי, עלייה בכשלים ובטעויות, סימפטומים פיזיולוגיים וכוונות עזיבה מוגברות. המתאם הגבוה שנמצא בין שחיקה לתוצאות נחות ($R=0.75$) משקף תהליך מתמשך של ספירלת אובדן משאבים, במסגרתו שחיקה ואובדן אנרגיה מתפשטים בין תחומי חיים שונים ומזינים זה את זה.

בנוסף, זוהו גורמי סיכון מרכזיים לשחיקה, ובראשם קונפליקט עבודה-בית ודרישות תעסוקתיות גבוהות, לצד גורמים מגנים כגון משאבים ארגוניים, אקלים תומך והתאמה ערכית. ממצאים אלה מדגישים את חשיבות ההתערבות הארגונית המערכתית, המבוססת על מדידה תקפה וזיהוי מוקדם של דפוסי שחיקה והשלכותיה, כבסיס לקידום בריאות נפשית בעבודה בהתאם לתקן ISO 45003.

גב' ורד רובינזון, פרופ' גד סגל,
ד"ר אורי מנור, ד"ר רעות שוהם,
מר שחר קינן, מר נועם קליגר,
גב' מארווה סביח, גב' יארה חמוד

המרכז הרפואי ע"ש חיים שיבא
ד"ר גיא ושינבסקי
המרכז הרפואי תל אביב ע"ש סוראסקי
ד"ר חני רובינסון
המרכז הרפואי הדסה

פרופ' רפי שניר
ביה"ס לניהול וכלכלה

מחקר אורך: מנבאי השקעה ניכרת בעבודה בקרב רופאים במהלך שנת הסטאז' שלהם

רקע - המחקר נערך על 55 רופאים במהלך שנת הסטאז' שלהם במרכז הרפואי ע"ש חיים שיבא, תל השומר, בשלוש נקודות זמן. הראשונה - במהלך הרבעון הראשון או השני של הסטאז', השנייה - במהלך הרבעון השני או השלישי (בהתאמה), והשלישית - במהלך הרבעון השלישי או הרביעי (בהתאמה).

מנבאי השקעה ניכרת (של זמן ומאמץ) בעבודה שימשו: זמן, משתנים דמוגרפיים (מגדר, גיל), משתנים מצביים מוכרים של השקעה ניכרת בעבודה (צרכים כלכליים, תרבות ארגונית תובענית), משתנים דיספוזיציוניים מוכרים של השקעה ניכרת בעבודה (דחף בלתי-נשלט לעבודה, הנאה מעבודה), חוללות עצמית פרופסיונאלית, ושביעות רצון בעיסוק. **שיטת המחקר** - מחקר אורך. הניתוח הסטטיסטי היה רגרסיה מרובה עם שלוש מדידות חוזרות, באלימינציה לאחור.

ממצאים עיקריים

א. הן ההשקעה הניכרת לעבודה והן ארבעת מנבאי העיקריים (צרכים כלכליים, תרבות ארגונית תובענית, דחף בלתי-נשלט לעבודה, הנאה מעבודה) היו יציבים לאורך הזמן.

ב. המנבאים המובהקים של השקעה ניכרת בעבודה היו גיל, דחף בלתי-נשלט לעבודה, הנאה מעבודה, וחוללות עצמית פרופסיונאלית - ארבעתם עם קשר חיובי אליה.

חשיבות המחקר

א. זהו המחקר הראשון שבוצע לניבוי השקעה ניכרת בעבודה בקרב רופאים בשנת הסטאז' שלהם.

ב. בניגוד להשקפה הרווחת לגבי רופאים, המנבאים המצביים והדיספוזיציוניים אינם משתנים על ציר הזמן במהלך הסטאז'.

ג. הממצאים לגבי ניבוי השקעה ניכרת בעבודה מפתיעים, משום שניתן היה להניח שבארגון כמו בית חולים (ועוד בשנת סטאז') המנבא הכי חזק יהיה המשתנה המצבי תרבות ארגונית תובענית. בפועל, המנבא החזק ביותר מתוך ארבעת המנבאים שנמצאו מובהקים הוא דחף בלתי נשלט לעבודה. זוהי עדות לאינטראקציוניזם הדינמי - וורקהוליסטים נמשכים לארגונים תובעניים. קרי - המיון למקצוע הרפואה הוא במידה רבה מיון עצמי, ולא רק מיון ע"י מערכת ההשכלה הגבוהה ובתי החולים.

ד"ר תמיר מנדל
בי"ס למערכות מידע

עודד נוב
בית ספר להנדסה טנדון,
אוניברסיטת ניו יורק

בתיה ויזנפלד
בית ספר לניהול שטרן,
אוניברסיטת ניו יורק

שילוב אדם-בינה מלאכותית בשירותי הבריאות: כיצד אנשים תופסים את שילובם של סוכני בינה מלאכותית במקום גורם אנושי בשלבי הטריאז', האבחון ובניית תוכנית הטיפול

טענות מרכזיות: השפעת שילוב סוכני בינה מלאכותית בשירותי הבריאות אינה אחידה, והיא תלויה בשלב בתהליך הטיפולי שבו מתבצעת האינטראקציה (טריאז', אבחון או בניית תוכנית טיפול), וכן ברמת הסיכון הרפואי המתוארת בתרחיש.

חשיבות המחקר: המחקר בוחן כיצד הטמעת בינה מלאכותית בשלבים שונים של שירותי הבריאות משפיעה על תפיסות והתנהגויות של מטופלים פוטנציאליים. בעוד שמחקרים קודמים מתמקדים בהשפעת בינה מלאכותית בשלב בודד, מחקר זה מדגיש את חשיבות בחינת מיקום ההטמעה לאורך שלבים שונים בתהליך הטיפולי: טריאז', אבחון ובניית תוכנית טיפול. הממצאים מספקים תובנות אמפיריות בנוגע לאמון מטופלים, לנכונותם לקבל טיפול ולהמשכיות השימוש בשירותי הבריאות.

שיטת המחקר: נערך ניסוי מקוון בקרב 470 משתתפים, שנחשפו לשני תרחישים בחדר מיון ברמות סיכון שונות (התקף לב והרעלת מזון). בכל תרחיש נבחנה אינטראקציה עם סוכן בינה מלאכותית או עם גורם אנושי בשלבי הטריאז', האבחון ובניית תוכנית הטיפול. לאחר כל תרחיש נמדדו רמות האמון, תפיסות האינטראקציה, הנכונות לפעול בהתאם לתוכנית הטיפול המוצעת, והרצון להמשך אינטראקציה בעתיד.

ממצאים: ממצאי המחקר מראים כי האצלת שלב הטריאז' לבינה מלאכותית מפחיתה את רמות האמון, את תפיסת איכות האינטראקציה בין מטופל למטפל, ואת הרצון לאינטראקציה עתידית. בנוסף, בתרחישים בעלי חומרה רפואית גבוהה, האצלת בינה מלאכותית בשלבי האבחון או בניית תוכנית הטיפול מפחיתה את נכונות המטופלים לפעול בהתאם לתוכנית הטיפול המוצעת.

ד"ר מעין דביר
ביה"ס למדעי ההתנהגות

כשרואים את הגוף ומחרימים את האישה: החפצה מינית כחרם

טענות מרכזיות: כאשר חושבים על חרם, לרוב מדמיינים מצב שבו מתעלמים מאדם ומשאירים אותו מחוץ לאינטראקציה. מחקר זה מציע נקודת מבט פחות אינטואיטיבית: גם כאשר אדם מקבל תשומת לב ברורה, הוא עשוי לחוות תחושה של חרם - התעלמות והדרה. בהרצאה אציג ממצאים המראים כי החפצה מינית של נשים יוצרת חוויה כזו בדיוק. נשים יכולות להיות במוקד תשומת הלב, ועדיין לחוות תחושה שמתעלמים מהן כאנשים שלמים.

חשיבות המחקר: המחקר מציע דרך חדשה להבין החפצה מינית, לא רק כתופעה של מיניות או יחס לגוף, אלא כחוויה חברתית רחבה יותר. הוא מאתגר את ההנחה שתשומת לב היא בהכרח ההפך הגמור מחרם, ומראה כי האופן שבו תשומת הלב מופנית כלפי האישה משפיע על תחושת השייכות והנוכחות החברתית שלה.

שיטת המחקר: סדרת מחקרים ניסויים שבהם נשים השתתפו באינטראקציות קצרות עם גבר. במהלך האינטראקציה הופנה מבטו של הגבר לפניהן, לגופן, או הרחק מהן. לאחר מכן המשתתפות דיווחו האם חוו את האינטראקציה כהחפצה וכחרם ועל תחושת השייכות, הערך העצמי, השליטה והמשמעות.

ממצאים עיקריים: מבט המתמקד בגוף הוביל לדיווח מוגבר על תחושות של חרם, לצד פגיעה בתחושת השייכות, הערך העצמי, השליטה והמשמעות, בהשוואה לאינטראקציה שבה הופנה מבט מכבד לפנים. עם זאת, החוויה הייתה שונה ומתונה יותר מזו שנמצאה כאשר נשים חוו חרם מלא. הממצאים מדגימים כי יחס חברתי אינו מתחלק בפשטות להכלה או חרם, ומעלים שאלות חשובות לגבי האופן שבו סוגים שונים של תשומת לב מעצבים חוויות של פגיעות, לעיתים דווקא כאשר האישה נמצאת תחת אור הזרקורים.

ד"ר מוטי בניטה
בית הספר לחינוך, אוניברסיטת
בן גוריון

גב' חופית וקנין
בית הספר למדעי ההתנהגות

ד"ר דפנה פלטי
ביה"ס למדעי ההתנהגות

ויסות רגשות בהתקדמות לעבר מטרות אקדמיות: ויסות אינטגרטיבי מול הערכה מחדש

איך לווטת רגשות שליליים שמתעוררים לנוכח קשיים בדרך למטרה, באופן שיקדם את השגת המטרה? במחקר זה השווינו בין שתי צורות לויסות רגשות - ב"ויסות אינטגרטיבי" האדם נותן מקום לרגש הנחוה, חוקר אותו בסקרנות לא שיפוטית, ובהמשך בוחר תגובה שמתאימה לערכים ולמטרות שלו. ב"הערכה מחדש" האדם משנה את הפרשנות שלו לסיטואציה כדי לשנות את הרגש שמתעורר או את עוצמתו, על מנת לצמצם את ההפרעה או ההסחה שהוא יוצר.

לאורך שבועיים במהלך סמסטר אקדמי, משתתפי המחקר, כולם סטודנטים, מילאו שאלונים פעמיים ביום: בכל בוקר הם הגדירו מטרה אקדמית לאותו היום והעריכו את מידת הלחץ שהיא מעוררת, ובכל ערב דרגו את מידת ההתקדמות ומידת התסכול שחשו ביחס להשגת המטרה שהוגדרה, ובאיזו מידה השתמשו בויסות אינטגרטיבי ובהערכה מחדש לויסות רגשות שליליים שעלו באותו היום. התוצאות הראו ששני סוגי הויסות הביאו ערך למשתתפים - רמות הויסות הראו קשר חיובי להתקדמות לעבר המטרה היומית וקשר שלילי למידת התסכול ביחס למטרה. ואולם, רק ויסות אינטגרטיבי מיתן את הקשר בין רמת הלחץ שמעוררת המטרה בבוקר לבין דיווחי ההתקדמות לעבר המטרה בערב: ברמות גבוהות של ויסות אינטגרטיבי, לחץ גבוה בבוקר ניבא התקדמות חיובית ופחות תסכול ביחס למטרה. ברמות נמוכות של ויסות אינטגרטיבי, לחץ גבוה בבוקר ניבא פחות התקדמות ויותר תסכול. מאידך, לא מצאנו השפעה דומה של הערכה מחדש על הקשר בין לחץ בתחילת היום לבין מדדי השגת המטרה בסופו.

תוצאות אלה מציעות שהתעניינות יומיומית ברגשות שליליים במהלך התקדמות לעבר מטרות אקדמיות שמעוררות לחץ, מאפשרת לרתום את הלחץ לפעולות לקידום המטרה. העדר התעניינות כזו, מאידך, עשוי להוביל להתמודדות לא אדפטיבית עם הלחץ, שמגבירה את הקושי ומאטה את ההתקדמות.

גב' דנה סוטו פורת
בוגרת תואר שני בביה"ס
למדעי המחשב

ד"ר אלה רבינוביץ
בי"ס למדעי המחשב

מי אתה CHATGPT?

אישיות וסגנון דמוגרפי בתוכן שנוצר ע"י מודלי בינה מלאכותית

בינה מלאכותית יוצרת הפכה למרכיב מרכזי בחיי היומיום, ומודלים כמו CHATGPT מפיקים טקסט דמוי-אנושי במגוון רחב של תחומים. מחקרי עבר בחנו האם מודלים אלה מפגינים גם מאפיינים המזכירים אישיות ודמוגרפיה בשפתם. בעבודה זו אנו מציגים מתודולוגיה חדשה, מונחית נתונים, להערכת "תכונות אישיות" של מודלים אלה ללא הסתמכות על שאלוני דיווח עצמי. במקום זאת אנו מיישמים מסווגים אוטומטיים של אישיות ומגדר על תגובות המודל לשאלות פתוחות שנאספו באתר הפורומים הפופולרי REDDIT. בהשוואה בין שישה מודלים נפוצים לבין תגובות שנכתבו בידי בני אדם, אנו מוצאים כי המודלים מבטאים באופן שיטתי רמה גבוהה יותר של נעימות (AGREEABLENESS) ורמה נמוכה יותר של ניוורטיות (NEUROTICISM), המשקפות נטיות לשיתופיות ויציבות. דפוסי שפה ממוגדרים בטקסט של המודלים דומים באופן כללי לאלה של כתבים אנושיים, אך עם שונות נמוכה יותר, בהתאם לממצאים קודמים על סוכנים אוטומטיים. אנו תורמים מאגר נתונים חדש של תגובות אנושיות ותגובות מודלים, לצד ניתוחים השוואתיים רחבי-היקף, המאירים באור חדש את סוגיית האישיות והדפוסים הדמוגרפיים בבינה מלאכותית יוצרת.

ד"ר ברק קנדל
(היחידה ללימודי סטטיסטיקה)

ד"ר נילי בק
(היחידה ללימודי סטטיסטיקה)

השפעת סוגי חומרי העזר בבחינות בסטטיסטיקה על הישגי סטודנטים

מחקר זה בוחן את השפעת סוג חומר העזר המותר בבחינה על הישגי סטודנטים בקורסי סטטיסטיקה. אף שחומרי עזר בבחינות נפוצים בהוראת סטטיסטיקה באקדמיה, תרומתם בפועל ללמידה ולהישגים אינה ברורה דיה.

המחקר מתמקד בהשוואה בין ארבעה תנאי בחינה הנהוגים כיום בהוראה אקדמית: בחינה עם חומר סגור, דף נוסחאות אחיד המוכן מראש על ידי המרצה, דף נוסחאות אישי המוכן באופן פעיל על ידי הסטודנט, ובחינה עם חומר פתוח. בכך מבקש המחקר לבחון לא רק האם עצם קיומו של חומר עזר משפיע על ההצלחה בבחינה, אלא גם האם אופן הכנתו והאם הוכן על ידי הסטודנט או צוות הקורס תורמים באופן דיפרנציאלי להישגי הסטודנטים.

שיטת המחקר מבוססת על ניסוי אקראי מבוקר, שנערך במסגרת בוחן אמצע-סמסטר בקורס סטטיסטיקה א' במדעי ההתנהגות ובו השתתפו 191 סטודנטים. הסטודנטים הוקצו באקראי לאחד מארבעת תנאי חומר העזר. הבוחן היה בוחן רשות, שאינו משפיע על הציון הסופי, וכלל בחינה אמריקאית בת עשר שאלות. הישגי הסטודנטים בבוחן שימשו כמדד המרכזי להשוואה בין תנאי הבחינה. בנוסף, נאספו נתונים על עמדות והעדפות הסטודנטים ביחס לסוג חומר העזר שבו השתמשו, על מנת לשלב בין מדדים של הישג אקדמי לבין תפיסות סובייקטיביות של חוויית הלמידה וההיבחנות.

ממצאי המחקר צפויים לתרום להבנת האופן שבו עיצוב תנאי בחינה משפיע על הישגים ולמידה משמעותית, ולסייע בקבלת החלטות פדגוגיות מבוססות-נתונים בהוראת סטטיסטיקה ומקצועות כמותיים בכלל.

ד"ר שירה טאובה דיין
ביה"ס למדעי ההתנהגות

מסלולי תגובה לאסון שזורים בחיים: תרומתה של הפרדיגמה הנרטיבית למחקר של טראומה ואסונות

אסונות טבע, מעשה אדם, ואלו המונעים על ידי טבע-האדם מתרחשים בעולם חדשות לבקרים. אירועים אלו נחקרים לרוב בתחום הפסיכולוגיה בדגש על מצוקות הפרט כפי שבאות לידי ביטוי בסימפטומים והפרעות פסיכיאטריות. בהרצאה זו אציג את יתרונות השימוש בפרדיגמה הנרטיבית האיכותנית המתמקדת בחוויה הסובייקטיבית של הפרט, ואינה שכיחה בנוף הדיסציפלינארי במחקר של טראומה ואסונות. אתייחס ליתרונות של המחקר הנרטיבי דרך הפרספקטיבה האקולוגית להתפתחות האדם המדגישה את ההקשר החברתי-תרבותי ומהלך הזמן ההתפתחותי בחקר תגובות הפרט לאירועי חיים. אמפה את יתרונות הפרדיגמה הנרטיבית בשדה הטראומה דרך המשגה של ארבע עדשות אקולוגיות-התפתחותיות ותוך שימוש בדוגמאות מחקריות. אדון בממצאי המחקר תוך התמקדות בהצגת הקטגוריות של מסלולי תגובה שזורים בחיים (TRAJECTORIES INTERTWINING WITH LIFE -TIL). קטגוריות ה-TIL קושרות באופן בלתי נפרד את מסלולי התגובה של הפרט לטראומה עם היבטים חברתיים והתפתחותיים בחיים, וחושפות משמעויות עמוקות המיוחסות לאירוע האסון. הקטגוריות מספקות מידע חדש אודות תגובות מוכרות וחדשות לטראומה באופן תלוי-הקשר שאינו נחקר דיו. אדון בחידוש המתודולוגי, האמפירי והתיאורטי שמציע המחקר, תוך התייחסות לנסיבות של אירועי חיים מגוונים ולפוטנציאל היישומי הטמון בשילוב של שיטת מחקר אשר לה היבטים טיפוליים וחברתיים.

ד"ר נתנאלה מילר,
ד"ר עינת הייקין-
הרצברגר
פרופ' אמיר ויזר
המרכז הרפואי מאיר

ד"ר יעריט בוקק כהן
בי"ס למדעי האחיות

ד"ר קרן תורג'מן לופו
ביה"ס לניהול וכלכלה

לחץ ושחיקה בעבודה בקרב בני זוג ותוצאות טיפולי פוריות: מחקר דיאדי

במסגרת ההרצאה יוצגו ממצאים ממחקר שבחן את השפעתם של גורמי לחץ תעסוקתיים בקרב שני בני הזוג על סיכויי ההיריון במהלך טיפולי פוריות (IVF). המחקר נשען על מסגרת תיאורטית המציעה כי לחץ הקשור לעבודה מהווה תהליך דינמי שאינו מוגבל להקשר התעסוקתי בלבד, אלא משפיע גם על תחומי החיים האישיים, הבריאותיים והזוגיים. בהתאם לכך, הטענה המרכזית היא כי לחץ תעסוקתי אינו תופעה אינדיבידואלית מבודדת, אלא תהליך דיאדי בעל השלכות רפואיות, וכי הבנת תוצאות טיפולי הפוריות מחייבת התייחסות לשני בני הזוג ולדינמיקה ביניהם בהקשר ללחץ ולהיבטים תעסוקתיים.

שיטת המחקר כללה מדגם של 44 זוגות שטופלו ביחידת IVF במרכז הרפואי מאיר. שני בני הזוג מילאו שאלונים, ותוצאות הטיפול ומשתנים רפואיים נוספים נאספו מתוך הרשומות הרפואיות.

הממצאים מצביעים על כך שלחץ ותשישות רגשית הקשורים למקום העבודה של האישה קשורים לירידה בסיכויי ההיריון. בנוסף, נמצא כי רמה נמוכה של תשישות רגשית בקרב בן הזוג ממתנת את ההשפעה השלילית של לחץ בעבודה על תוצאות הטיפול.

תרומת המחקר באה לידי ביטוי בהעמקת ההבנה של הקשר בין גורמים תעסוקתיים לבין תוצאות קליניות בטיפולי פוריות, ובהדגשת החשיבות של שילוב היבטים הקשורים למקום העבודה בתמיכה במטופלות ובבני זוגן לאורך תהליך הטיפול. ההרצאה תציג גם כיווני מחקר עתידיים, ובכלל זה מחקר נוסף המצוי בשלבי תכנון, אשר יבחן את השפעתם של גורמים נורמטיביים-ארגוניים על הצלחתם של טיפולי שימור פוריות.

הערה: המחקר המרכזי שעליו תתבסס ההרצאה פורסם במהלך השנה האחרונה בכתב העת JOURNAL OF ASSISTED REPRODUCTION AND GENETICS

TURGEMAN LUPO, K., BOKEK-COHEN, Y. A., MILLER, N., HERZBERGER, E. H., & WISER, A. (2025). THE IMPACT OF SPILLOVER AND CROSSOVER EFFECTS OF JOB STRESSORS ON PREGNANCY RATES IN COUPLES UNDERGOING IN VITRO FERTILIZATION TREATMENTS. JOURNAL OF ASSISTED REPRODUCTION AND GENETICS, 42(3), 847-853.

לירם קובלנץ-שטנצלר
לורנה אטיאס לבובסקי
איתן עזאני

המכון למדיניות נגד טרור,
אוניברסיטת רייכמן, הרצליה

ד"ר ערן שדר

בי"ס למדעי ההתנהגות

פרופ' שולמית גלר

בי"ס למדעי ההתנהגות

'מאחורי המסכה הלבנה' ארגוני עליונות לבנה בארה"ב

טענות מרכזיות של המחקר שיוצג

1. ארגוני עליונות לבנה בארה"ב נבדלים זה מזה בפרמטרים הפסיכולוגיים שלהם, בהתאמה להבדלים ביניהם במידת התחכום המבצעי וברמת האלימות שהם מפעילים.
2. ניתן לאבחן ארגונים קיצוניים באמצעות שילוב בין פרספקטיבה התפתחותית הבוחנת רמת בשלות פסיכולוגית ארגונית ('הטיפולוגיה של ארגוני טרור'), לבין פרספקטיבת האנליזה הקבוצתית המתייחסת לקונטקסט התרבותי-היסטורי ולמבנה החברתי העכשווי של הארגונים ('מטריצת הטרור').

חשיבות המחקר: תרומה תיאורטית ואמפירית

1. המחקר מציע מסגרת אינטגרטיבית חדשה להבנת ארגונים קיצוניים, המאפשרת תפיסה דינמית ורציפה של ארגוני קיצון על פי רמות בשלות פסיכולוגית ומאפיינים מבניים.
2. באמצעות יישום שיטתי של המסגרת על מקרי בוחן שונים, המחקר מאפיין אמפירית את הדפוסים הפסיכולוגיים של כל קבוצת קיצון, מאפשר הבחנה שיטתית ומבוססת בין סוגים שונים של ארגונים כאלה, ומאיר את הצרכים הפסיכולוגיים שהם ממלאים.

שיטת המחקר: המחקר עשה שימוש בשיטת ניתוח מסגרת, (FRAMEWORK ANALYSIS) גישה דדוקטיבית מונחית-תיאורית, לניתוח איכותני של שלושה ארגוני עליונות לבנה:

'ATOMWAFFEN DIVISION', 'OATH KEEPERS' AND 'WHITE -LIVES MATTER'. הניתוח הרב שלבי בוצע עי צוות רבת-תחומי והתבסס על קטגוריות אפרוריות שנגזרו משני המודלים שתוארו לעיל. שיטה זו אפשרה הבחנה שיטתית בין דפוסי פעולה, מנגנונים פסיכולוגיים ורמות בשלות ארגונית, וכן זיהוי דפוסים המספקים תובנות אינטגרטיביות על תפקודן הפסיכולוגי והקבוצתי של תנועות קיצוניות.

ממצאים: הניתוח ההשוואתי מצביע על דמיון בין הארגונים בהצבת גבולות נוקשים בין קבוצת הפנים לקבוצת החוץ, לצד הבדלים מובהקים בדפוסי השימוש באלימות וברמת הבשלות הפסיכולוגית-מנמוכה דרך בינונית ועד בינונית-גבוהה. הדיון מדגיש כיצד הבדלים ברמת הבשלות הפסיכולוגית מסייעים בהסברת השונות בדפוסי האלימות, ביחסים עם החברה, ומציע כלי מושגי יישומי להבנה מעמיקה יותר של המאבק בטרור ובקיצוניות.

ד"ר מהדי טרביה
ביה"ס למדעי האחיות

רמת ידע, תפיסות ועמדות כלפי השתלת איברים המיוצרים מחזיר בקרב האוכלוסייה המוסלמית והיהודית בישראל

רקע: השתלת איברים מחזירים המהונדסים גנטית "XENOTRANSPLANTATION" נחשבת לפתרון פוטנציאלי עבור המחסור באיברים מתורם אנושי עם העלייה באי ספיקת איברים סופניים בישראל ובעולם, אך מחסומי דת ותרבות מהווים אתגר להיענות במיוחד בקרב מוסלמים ויהודים, כאשר הדת מגבילה שימוש בחזירים לצריכה, מסחר וטיפול רפואי פרט למקרים מצילי חיים.

מטרות: לבחון את רמת הידע והעמדות בקרב מוסלמים ויהודים לגבי סוגיות דתיות ואתיות/תנאים המאפשרים שימוש באיברי חזיר להשתלה במצבים רפואיים ייחודיים.

שיטות: בוצע מחקר חתך בקרב 884 מוסלמים ו-916 יהודים בגילאים 18-81 שנה באמצעות שאלון מקוון אנונימי אשר פורסם ברשתות החברתיות במדגם נוחות-בשיטת כדור השלג. השאלון הכיל מידע סוציו-דמוגרפי ושאלות סגורות בנוגע לרמת הידע ועמדות כלפי שימוש באיברי חזיר בששת מצבים רפואיים ייחודיים (השתלות: לב/מסתם לב בעקבות מחלת לב המסכנת חיים, ריאה בגלל מחלת ריאה חסימתית, כליה בעקבות אי ספיקת כליות סופנית, לבלב בעקבות אי ספיקת לבלב, סחוס ברכיים להחלפת סחוסים שחוקים, ורקמת עור לאחר כוויות קשות) אשר יוערכו בסקלת LIKERT מ-1-7.

תוצאות: נצפתה רמה נמוכה של ידע בקרב משתתפים מוסלמים (79.62%) ויהודים (80.43%) כאחד לגבי ההיתרים הדתיים לשימוש רפואי באיברי חזיר. כאשר המשתתפים נשאלו על רמת הידע לגבי השימוש המותר מבחינה דתית באיברים מחזיר עבור כל אחד מ-6 השימושים השונים באיברים שהוצגו, ענו "אינני יודע" 20.38% ו-9.03% מהנשאלים המוסלמים והיהודים, בהתאמה. סדר העדיפות בקבלת איברים מחזיר היה השתלת: לב, ריאות, לבלב, כליה, סחוס ועור. קיימת עקביות בסדר העדיפויות לשימוש המותר בהשתלת איברים מחזיר ושימוש באיברי חזיר במצבים מסכני חיים.

מסקנות והמלצות: מחקר זה מראה פער קריטי בהבנה הציבורית לגבי סוגיות דתיות להשתלת איברי חזיר המצילים חיים בקרב מוסלמים ויהודים. הממצאים מראים קשר חזק בין הידע של המשתתפים על סוגיות דתיות ואתיות לבין עמדותיהם להתערבויות רפואיות כאלה. לפיכך, הממצאים מדגישים את הצורך בחינוך טוב יותר ובהסכמה מדעת רגישה מבחינה תרבותית כדי לתמוך בהחלטות רפואיות מבוססות אתית של הצוות הרפואי והסיעודי לגבי השתלת איברים מחזיר תוך כבוד לאוטונומיה של כל חולה.

ד"ר יפתח נגר
ביה"ס למערכות מידע

פרופ' עפר ארזי

החוג למערכות מידע,
הפקולטה למדעי המחשב
והמידע, אוניברסיטת חיפה

ויאם שאהין

החוג למערכות מידע,
הפקולטה למדעי המחשב
והמידע, אוניברסיטת חיפה

התגברות על אתגר ה-AI COLD-START: מינוף ההמון כמשאב אסטרטגי לאתחול מודלי סיווג חזותי דק-הבחנה¹

רקע: ארגונים המבקשים להטמיע מערכות מבוססות למידת-מכונה לצורך אוטומציה של משימות הדורשות מומחיות, ניצבים בפני פרדוקס מבני: אימון אלגוריתמים לרמת ביצוע של מומחים מחייב מאגרי נתונים מתויגים, אך יצירת מאגרים אלה דורשת מומחיות - בדיוק הבעיה שהאוטומציה נועדה לפתור. צוואר הבקבוק שנובע מנדירות המומחיות בולט במיוחד במשימות סיווג חזותי דק-הבחנה - (FGVC: FINE-GRAINED VISUAL CLASSIFICATION), הנשענות על ידע סמוי שקשה לקודד. זהו אתגר ההתנעה הקרה של הבינה המלאכותית (AI COLD-START CHALLENGE).

בהסתמך על ראיית הארגון כמערכת מבוססת ידע, אנו ממסגרים את הכשל כשאלה של החצנת ידע מומחים סמוי לכדי נתוני אימון דיגיטליים. מחקרנו נועד לבחון האם מיקור-המונים יכול לסייע בהתגברות על כשל זה.

מתודולוגיה: כמקרה מבחן בחרנו בניטור אקולוגי, ובאופן ספציפי בסיווג דמוגרפי של חזירי בר (SUS SCROFA) מצילומי מצלמות שביל - משימה מאתגרת גם עבור מומחים. ערכנו מחקר השוואתי בין שלושה מקורות תיוג:

- (1) פאנל מומחים כסטנדרט זהב;
- (2) מודל למידה עמוקה מתקדם (YOLOV8) שאומן תחת אילוצי משאבים ריאליסטיים;
- (3) קהל של לא-מומחים.

תוצאות: המודל האלגוריתמי הציג כשל שיטתי, עם דיוק של כ-50% וביצועים אקראיים כמעט במאפיינים דמוגרפיים - ממצא הממחיש אמפירית את אתגר ההתנעה הקרה. מנגד, הקהל השיג דיוק כולל של 95.5% בספירה לאחר הכשרה מינימלית. יחד עם זאת, זיהינו צוואר בקבוק של רזולוציית זיהוי במצבי עמימות ביולוגית, שבהם גם מומחים מתקשים להסכים.

תרומה: המחקר תורם תרומה תאורטית ואמפירית לאינפורמטיקה אקולוגית, לספרות ה-FGVC, ולספרות ניהול ידע ומומחיות בארגונים. בהתבסס על תוצאותינו, אנו מציעים מתווה המדגים כיצד ארגונים יכולים, באמצעות מיקור-המונים ושילוב בינה אנושית ומלאכותית, להתגבר על מחסור במומחיות ולאתחל במהירות יכולות אוטומציה חדשות.

¹ מחקר זה בוצע במסגרת תיזת המאסטר של ויאם שאהין, בהנחייה משותפת ד"ר יפתח נגר ופרופ' עפר ארזי.

עודד עירון

ד"ר הדס ירון מסנגה
ביה"ס לממשל וחברה

סיפור לפני השינה מאפריקה לישראל: השמעת והקראת סיפורים על ידי הורים מ ובאריתריאה וילדיהם/ן בישראל

הילדים/ות של מבקשי מקלט מאריתריאה שחיים/ות וגדלים בישראל מיום לידתם/ן, גדלים/ות בין תרבויות ובין מסורות ובתוך חללים של אובדן מסורת וקשרי משפחה שלא בהכרח התמלאו בתכנים ופרקטיקות חדשות. ספרות ילדים והקראת סיפורים מהכתב הפכה לסוגה ולפרקטיקה הורית בתרבות המערבית במאות השנים האחרונות, וכך גם בישראל. לעומת זאת ישנם הקשרים תרבותיים וחברתיים בהם סיפורים עדיין מסופרים על פה ולא מהכתב והמספרים אינם בהכרח ההורים. המחקר שלנו שצמח מתוך עשייה התנדבותית עם ילדים וילדות בקרב הקהילה מבקש להבין מחד מה המסורות והפרקטיקות עליהן גדלו הורים מבקשי מקלט מאריתריאה כילדים בהקשר של השמעת או הקראת סיפורים, ומה הפרקטיקה של השמעת או הקראת סיפורים שאימצו ביחס לילדיהם/ן בישראל. לצורך המחקר נערוך קבוצות מיקוד עם חברים/ות בקהילה כדי ללמוד על סוגיות אלו וכן ראיונות עומק פרטניים. בנוסף נרצה במידת האפשר לאסוף סיפורים מקוריים שהשתמרו בעל פה בקרב ההורים בכדי לתעד אותם בכתב. לכן אני מקווים/ות שתרומת המחקר תהיה בכמה רמות. ראשית נוכל ללמוד יותר על ההשפעה של מצבי הגירה ופליטות על מסורות ופרקטיקות תרבותיות ומשפחתיות תוך ניסיון ללמוד על שינויים ואדפטציה אל מול שימור תרבותי. בנוסף כמחקר שצמח מתוך עשייה התנדבותית נבקש להרחיב עם הקהילה את מאגר הסיפורים הכתובים בטיגריניה תוך מחשבה על אופנים שונים בהם ניתן להעביר סיפורים אלו אם ירצו לילדיהם בישראל ואף ארצות אחרות במערב אליהן כבר הגרו מכאן כגון קנדה.

פרופ' גבריאל נודלמן
ביה"ס למדעי ההתנהגות

דנה סיטון
ביה"ס למדעי ההתנהגות

התאוששות מטרומה קולקטיבית: קשרים דו־כיווניים בין אמונה אישית בעולם צודק לבין שביעות רצון מהחיים לאחר אירועי 7 באוקטובר

אירועי 7 באוקטובר 2023 טלטלו את תחושת הסדר, השליטה והצדק של רבים בישראל. מצבים כאלה מעלים את השאלה כיצד אנשים שומרים על רווחתם הנפשית במהלך ההתאוששות, ומה תפקידן של אמונות יסוד בתהליך זה. האמונה האישית בעולם צודק (PBJW) משקפת את הנטייה לראות את העולם כמערכת בעלת הוגנות בסיסית. בספרות המחקרית אמונה זו נתפסת כמשאב המקדם רווחה נפשית ומפחית מצוקה, בין היתר משום שהיא מאפשרת לאדם להרגיש מוגן מפני פגיעה לא מוצדקת. מתקפת טרור מאיימת במיוחד על אמונה זו, ופגיעה בה צפויה לערער את תחושת הצדק והרווחה, ובמיוחד את שביעות הרצון מהחיים (LS) - הרכיב הקוגניטיבי של רווחה נפשית. במקביל, מחקר עדכני מציע כי רווחה נפשית גבוהה יותר עשויה לחזק PBJW.

המחקר הנוכחי בחן קשרים אלו בין PBJW לבין LS בחודשים שלאחר 7 באוקטובר. הנתונים נאספו מפאנל מקוון גדול בישראל, ו־445 משתתפים מילאו שאלונים בשתי נקודות זמן בהפרש של כחצי שנה. הניתוח בוצע באמצעות CROSS-LAGGED PANEL MODEL, המאפשר לבחון קשרים לאורך זמן תוך שליטה ברמות ההתחלתיות של שני המשתתפים.

התוצאות הראו קשרים דו־כיווניים מובהקים: PBJW גבוהה יותר בזמן הראשון נקשרה ל־LS גבוהה יותר בזמן השני, ולהיפך. נוסף על כך, נמצא כי PBJW עלתה במתינות לאורך התקופה. דפוס זה מלמד שקיימים קשרים לאורך זמן בין אמונה אישית בעולם צודק לבין רווחה נפשית, ומעלה את האפשרות להשפעות הדדיות ביניהן בתהליך ההתאוששות שלאחר טראומה קולקטיבית.

רשות המחקר

RESEARCHAUTHORITY@MTA.AC.IL

פרופ' עמית קפלן

ראש רשות המחקר
amitka@mta.ac.il
נייד: 052-3676115

דנה מרקל-גוטמן

מנהלת רשות המחקר
danam@mta.ac.il
פנימי: 2336
חיצוני: 03-6803336
נייד: 052-2651882

המכנה
האקדמית
תל-אביב-יפו
MAKE AN IMPACT